

Platón

Dialogy o kráse

"Co je krásné, není snadné." - "Věci přátel jsou společné"

Platón - Dialogy o kráse

Přeložil Jaroslav Šonka, Vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění, n. p.

Jako svou 3743. publikaci v redakci krásné literatury, Praha 1979

Výpisy citátů a komentáře sepsal Jan Sedlák, leden-březen 2017, web www.i4.cz, email i4@i4.cz

Věnováno jedné kouzelné slečně se zlatým srdíčkem.

Platon: Sokrates Dialogy – HIPPIAS Větší

Číslo stránky znamená stránku v českém vydání Odeon 1979

Str.	Původní nebo rozšířené citáty (s komentářem)	Hlavní myšlenka, poznámka
43	Ve veřejném životě dovedeš svému městu prokazovat dobrodiní.	dobrodiní
44	Umění a řemesla se zdokonalila a proto jsou staří umělci a řemeslníci v porovnání s nynějšími k ničemu.	umění a řemesla
44	Zdokonalilo se i umění sofické a platí, že naši předci byli v moudrosti horší než my?	naši předci
45	Raději chválím dávné mudrce a ty, kdo žili před námi, než-li své současníky, protože se chráním před závistí živých a obávám se hněvu mrtvých.	závist živých, hněv mrtvých
46	Byli* natolik pošetilí, že neznali svou hodnotu a neznali, že své umění mohou proměnit za peníze.	znát vlastní hodnotu (* staří mudrcové)
51	Když se zákony minou s dobrem, pak se ti, kteří zákony stanovují minuli i s právem a i s cílem zákona.	zákony a dobro
55	Člověk, který mnoho ví a vypráví historii zastává stejnou funkci jako stařena* u dětí.	vyprávění historie (* moudrá vědma)
59	Mám-li říci pravdu, tak tedy věz, Sokrate, že krása to je krásná dívka.	krásná dívka
60	Pakliže krásná dívka je krása, pak existuje něco, co dělá krásné věci krásnými.	krása věcí
61	Krásná lyra, což není také krása?	lyra
63	Když někdo srovná krásné dívky s bohyněmi? Nedopadne to jako srovnání krásných hrnců s dívkami? Neukáže se, že i nejkrásnější dívka je vedle bohyně ošklivá?	krása bohyně
63	Ve srovnání s bohy není lidské pokolení krásné.	srovnání božské krásy
71	Ačkoliv na tebe mluvím a ptám se, ty mně nechápeš o nic víc, než jako kdybych mluvil do kamene, a to do kamene mlýnského, který nemá ani uši, ani mozek!	mluvit do mlýnského kamene
73	Ty tvrdíš, že pro všechny a provždycky je krása být pohřben svými potomky a pohřbít své rodiče.	potomci pohřbívají rodiče
76	Člověk, který je [jinak] směšný, vypadá krásněji, když si na sebe vezme padnoucí oděv a obuv.	krása v oděvu
76	Co činí velké věci velkými: veliké věci činí velkými to, o co jiné přesahují. Některé věci jako velké nevypadají, ale přesto jiné věci přesahují a proto musejí být velké.	přesah jiných věcí
77	Jaká je příčina krásy? Když je něco vhodné, hezké, působí to krásně. Platí tedy, že věci vypadají krásně, nebo že krásné jsou?	příčina krásy?
79	Krásna je pro nás to, co je užitečné. Krásné oči nejsou ty, kterými není možné hledět, nýbrž takové, které jsou užitečné. [Čemu je slepci, že má na pohled krásné oči, když jimi nevidí.]	krása a užitečnost

80	Krásné věci jsou ty, které jsou užitečné. Užitečné věci jsou takové, které jsou k něčemu schopné. Schopné znamená, že mají sílu něco způsobit, ovlivnit.	schopné věci
80	Moudrost je věcí ze všech nejkrásnější a nevědomost je věcí ze všech nejošklivější.	moudrost a nevědomost
82	Všichni lidé již od svého dětství konají více skutků zlých nežli dobrých a chybní, ač neradí.	více zla než dobra
82	Krása: krása je to, co je užitečné a schopné působit dobro.	užitečné a dobré
83	Krásné je to, co je výhodné a výhodné je to, co působí dobro. Krásná těla, krásné obličej, moudrost. Krásné věci působí dobro u druhých.	dobro u druhých
84 85	Krása je příčinou dobra. Krása zastává funkci otce dobra. Krása přesto není dobro a dobro není krása.	krása jako otec dobra
87	Krása je to, co nám působí potěšení. Krása je to, co je příjemné našemu sluchu i zraku.	krása jako potěšení
89	Krása a tělesné milování. Pokud jde o milování, je to ta nejpříjemnější věc na světě, ale přesto pokud to někdo dělá, musí to dělat tak, aby ho nikdo neviděl, protože je to na pohled velice ošklivé.	tělesné milování
95	Člověk nebývá tím, čím chce být, nýbrž tím, čím může být.	čím můžu být
95	O napomínání: Ty nás však stále napomínáš a tím nám prospíváš.	prospěšnost napomínání
104	Myslím si, že debata mi přinesla užitek. Zdá se mi, že už chápu smysl přísloví: <i>Co je krásné, není snadné.</i>	užitek debaty

Platon: Sokrates Dialogy – FAIDROS

Číslo stránky znamená stránku v českém vydání Odeon 1979

Str.	Původní nebo rozšíření citáty (s komentářem)	Hlavní myšlenka, poznámka
109	Vyšel za hradby, aby se cvičil v přednesu. Najednou potká člověka, který řečí k smrti rád poslouchá. Když ho spatří, zaraduje se, že bude mít někoho, kdo bude bláznit s ním, a pozve ho, aby s ním kus cesty šel.	radost z nalezení posluchače
111	Je tam stín a mírný vánek a je tam trávník, na který si můžeme sednout, nebo se i natáhnout, kdybychom chtěli.	vánek a trávník
112	Vodička je tu rozkošná, čistá a průzračná, hodí se k tomu, aby si dívky na jejích březích hráli.	rozkošná vodička
113	Nezabývám se jimi (cizími věcmi), nýbrž sebou samým.	zabývám se sebou
113	Rozkošná studánka pod platanem.	studánka
114	Proč je Sokrates raději ve městě než v přírodě: Já se rád učím, ale pole i stromy mě nechťejí ničemu naučit, kdežto lidé ve městě ano.	raději ve městě
115	Jakmile zamilované přejde touha, jímá je lítost nad tím, kolik dobrého snad udělali. Kdo je zamilovaný, koná pod tlakem jakési nutnosti. Kdo není zamilovaný, koná dobrovolně, podle osobního zájmu. Zamilovaný koná, aby se zavděčil předmětům své lásky.	touha, lítost, nutnost
115	Milovat znamená zavděčovat se slovy i činy, a to i navzdory odporu a nepřátelství jiných.	zavděčovat se navzdory odporu
116	Vybírat se přátele jen z těch, kteří jsou do tebe zamilováni (tj. jsou tvými obdivovateli), pak člověk může vybírat jen z malého počtu. Člověk má však vybírat ze všech ostatních lidí, kteří jsou kolem něho (= jsou mu užiteční). Pak má výběr veliký. Je tedy daleko větší naděje, že ve větším množství spíše najdeš toho, kdo bude hoden tvého přátelství.	hledání přátel ve velkém počtu lidí
117	Rozmluva je nutným důsledkem přátelství nebo jiného příjemného citu.	rozmluva
117	Někteří mají obavu, že přátelství může být těžko trvalé, a že zanikne kvůli nějaké roztržce, což pak povede ke smutku. Například žárlí a brání kontaktům milované osoby s jinými lidmi, protože se bojí že tito lidé přetáhnou milovanou osobu k sobě.	žárlivost v přátelství
117	Ten kdo získal předmět své touhy ctností a pílí, nemusí žárlit na jiné společníky svého miláčka. Naopak ve styku miláčka s jinými společníky vidí svůj prospěch.	získání přátelství ctností a pílí

118	Některí milenci zatouží po těle dříve než poznají skutečnou povahu a než se seznámí s ostatními osobními poměry milované osoby. Takoví se pak velmi bojí, zda zůstanou jejími přáteli i tehdy až prvotní touha přejde. Takoví milenci pak vychvalují slova a činy i tehdy, když právě nejsou nejlepší, jednak z obavy, aby se milovanému nezprotivili, a jednat proto, že jejich schopnost poznávání je jejich touhou snížena (otupěna).	snaha o udržení vztahu po opadnutí prvotní touhy
118	Vyznání trvalého přátelství: jestliže se mi podvolíš, nejen že ti nejprve posloužím pro tvou přítomnou rozkoš, ale přinesu ti užitek i v budoucnu, neboť nebudu láskou oslaben (poblouzněn), ale budu se ovládat. Tvoje malé chyby pro mne nebudou příčinou nepřátelství, a i pro velké přečiny se budu hněvat váhavě a málo, neboť bezděčné prořešky budu snadno odpouštět, a vážné chyby a schválnosti se pokusím odvracet.	trvalé přátelství jako užitek v budoucnu a cesta odpouštění
119	Chci prokazovat dobro, nikoliv těm kdo jsou nejlepší, ale těm, kdo toho nejvíce potřebují.	komu prokazovat dobro
119	Člověk si má vybírat přátele mezi těmi, kdo projevují vděčnost, záslužnost, štědrost, mlčenlivost, důvěrnost, trvanlivost, neměnnost a čestnost. Vděčnost - poděkování v srdci i za malou věc. Záslužnost - ochota dělat věci i bez přímé (slíbené) odměny. Štědrost - touha rozdělit se i když mám sám málo. Mlčenlivost (důvěrnost) - zachování mlčení o důvěrných věcech vůči všem. Trvalost (neměnnost) - vím, že přátelství takového člověka se v čase nezmění, bude mým přítelem po celý život beze změny. Čestnost – sám osvědčí pravdivé, a čestné smýšlení, řekne ti, když je tvé jednání špatné.	vlastnosti přátel: vděčnost, záslužnost, štědrost, mlčenlivost, důvěrnost, trvanlivost, neměnnost a čestnost
121	Zeus - Ochránce přátelství	
123	Uvědomuji si, že jsem neučený. Dobře vím, že jsem ... sám nic nevymyslel... že jsem jako džbán naplněný z cizích pramenů tím, co jsem slyšel.	džbán naplněný z cizích pramenů
124	Základní teze: zamilovaný je více nemocen nežli ten, kdo nemiluje.	zamilovaný je nemocen
125	"Pochop, co ti pravím," a raději mluv dobrovolně a nenechej se dát nutit násilím.	dobrovolná rozmluva
127	Východisko: když chce člověk něco dobře uvážit (rozmyslet), musí vědět, o co mu jde, t.j. jaký má konečný cíl. Jinak se nutně všechno pokazí.	na začátku je třeba stanovit konečný cíl
127 až 129	Láska je jakási touha. Dvě touhy, které v nás působí: vrozená touha po rozkoších a získaná představa o dobru. Rozvážnost je síla myšlenky, která nás vede rozumem k dobrému. Nevázanost je touha bez rozumu, která nás vleče, pokud nás převládne. Touha, která vede k rozkoši z krásy a která pod vlivem příbuzných tužeb po tělesné kráse mohutně sílí, až získá převahu. Taková síla obdržela jméno a nazývá se láskou.	láska jako dvě formy touhy
129	Dithyrambos - nadšený hymnus k oslavě Dionýsa, boha vzrušení a vína, zpíváný sborem a předzpěvákem.	bůh vzrušení a vína
130	Zamilovaný chce dominovat vztahu, nemá rád pokud je miláček v nějakém ohledu silnější než on a vždy se snaží předmět své lásky učinit slabším a podřízeným.	dominace ve vztahu
130	Osudem zamilovanosti je žárlivost, která vede k bránění kontaktu milovaného s jinými lidmi, bez ohledu na to, že mohou být na prospěch, a že se jimi může milovaný stát dokonalejším člověkem.	žárlivost
130	Zamilovaný chce zaslepit druhého, aby nehleděl jinam, aby nic jiného neznal a vzhlížel jen ke svému milenci.	zaslepování druhého
131	Milenc chce milovaného zotročit. Chce, aby se milovaný zbavil toho, kdo je mu nejmilejší. Očekává, že se vzdá otce, matky, příbuzných a přátel, protože se domnívá, že mu ve vztahu překážejí a že kárají jeho sladké obcování s miláčkem. (tj že do vztahu mluví a vstupují.)	zotročení druhého
132	Milenc si přeje, aby milovaný zůstal co nejdéle svobodný, bezdětný, bez domova, protože touží po tom, aby mohl sladké plody trhat jen a jen sám.	sobeckost ve vztahu
132	Staré přísloví: každý má hledat potěšení u svého souvěkovce. Rovnost věku vede ke stejným radostem a z totožných potěšení vzniká přátelství.	rovnost věku
133	Každému je obtížné dělat cokoli, k čemu je nucen.	nucené jednání
133	Nerovnost milenců s odlišným stářím: mladá VS stará tvář; mládí VS neduhy stáří; volnost VS donucování; svoboda VS hlídání; volnost VS podezřívání (ochranářství)	nerovnosti dané odlišným věkem
135	Výstraha: milencovo přátelství není spojeno s oddaností, ale s radostí z nasycení jako u pokrmů. Láska takových milenců ... je jako láska vlků k jehňátkům.	láska vlků k jehňátkům

137	Výstraha: dosáhl pocty od lidí výměnou za prohřešek proti bohům.	pocta od lidí
137	Definice: láska je něco božského a pak nemůže být žádným zlem. Neboli: Jestliže je láska boží dar, pak nemůže být žádným zlem (viz Bible: Láska nepůsobí bližnímu zlo (Římanům 13:10); též 1. Korintským 13. kap)	láska je božská
139	U milenců propukají z nepatrných příčin velká nepřátelství. Pak se chovají ke svým miláčkům žárlivě, škodí jim, [a jazykem je proklínají] takže se člověk domnívá, že poslouchá lidi vychované někde mezi námořníky, mezi lidmi, kteří nikdy žádnou ušlechtilou lásku neviděli.	nepřátelství u milenců
139	Paradigma: Věřím ti, dokud jsi takový jaký jsi.	víra a změna
140	Milenc je nadšenec, nápadník, maniak.	definice milence
141	Maniá - mánie – nadšení. Není zlem, je to dar boží. Prostřednictvím oddání se máni se nám dostává nejvíce dobrého.	co je to mánie
141	Krásnější nežli střízlivý rozum je nadšení, neboť pochází od boha, kdežto rozum je záležitost lidská.	nadšení je lepší než rozum
142	Další druh posedlosti a nadšení pochází od Múz. Vede k povznesenosti, které se projevuje ódami a jinou poezií.	nadšení od múz
142	Poezie těch, kteří v sobě mají nadšení. (Na rozdíl od těch, kteří se snaží básnit z nutnosti.)	přirozená poezie
142	Samotného nadšení se tedy nebojme, a nebojme se mít za přítele člověka, který nadšením překypuje. (Vybírat si za přátele nadšence a maniaky.) Nadšení posílají bohové na lidi pro jejich nejvyšší štěstí.	nadšení se není třeba bát
143	Počátek je něco, co (samo o sobě) nemá vznik.	definice počátku
144	Tělo, kterým je třeba pohybovat zvenčí je bezduché. Naproti tomu tělo, které bere pohyb samo ze svého nitra, duši má, neboť pohyb je podstata duše.	definice duše v těle
144	Vozataj: řídí nás a vládne nad splečením dvou koní. Jeden z koní je krásný a stvořen z dobra a krásy, druhý naproti tomu z věcí opačných a má povahu protichůdnou.	vozataj a dva koně
145	Duše, která ztratí křídla... padá. Ztracení křídel, tj ztráta touhy po pravém vědění.	ztráta touhy po vědění
145	Definice boha: jakési nesmrtelné živé stvoření, které má duši i tělo a to po všechen čas v pevném spojení.	definice boha
146	Zeus, velký vládce nebes, jezdí na okřídleném voze jako první. Všechno pořádá (organizuje) a o vše pečuje. V nebesích je možno spatřit mnoho nádherných drah, po kterých jezdí blažené pokolení bohů, každý konaje, co je jeho úkolem.	Zeus
147	Nadnebeské končiny jsou království pravého vědění. <i>Viz Bible 2. Korintánům 12:2 . . . byl jako takový uchvácen do třetího nebe. . . Komentář knihy Hlubší pochopení písma (it-2 str. 50) zmínka o ,třetím nebi' poukazuje na nejvyšší stupeň vytržení, do něhož se dostal ten, kdo měl toto vidění.</i>	nadnebeské končiny
149	Vtělení duší jako předurčení pro určité dispozice, podle míry spatření části pravdy. Devět hlavních dispozic člověka: 1. filozof, milovník krásy, umělec a ctitel lásky; 2. spravedlivý král, vojevůdce a budoucí vládce; 3. politik, hospodář, obchodník; 4. milovník tělesných cvičení, terapeut (léčitel) těla; 5. věštec, kněz; 6. básník, herec; 7. řemeslník, sedlák; 8. sofista, učitel, celebrita; 9. samovládce	9 dispozic člověka
149	V roli, kterou člověk má, když se člověk zachová jako spravedlivý, dosahuje lepšího údělu.	lepší úděl
150	Výsledky pozorování je třeba chápat rozumem jako ucelenou jednotu. Cílem je hledání původní ideje, hledání toho co boha činí božským a vzdalování se od lidských snažení a přiklánění se k věcem božským.	hledání původní ideje
151	Poblouzněný nadšenec... mnozí jej považují za potrhleho, vzdaluje se lidskému snažení a stává se nadšen bohem.	poblouzněnc
151	Nejvyšší forma poblouznění (4. druh) - Spatřuji pozemskou krásu a rozpomínám se na harmonii s božskou krásou.	nejvyšší nadšení
151	Každý v sobě nosí "božský obraz" a blouznění je rozpomenutí se a uvedení do souznění. Jen málo je však těch, kteří se rozpomenou.	souznění s božským obrazem
152	Pochopení citů vychází ze schopnosti podrobit city rozboru.	rozbor citů
152	Jen nemnozí lidé přicházejí k podobám božské spravedlnosti a moudrosti. Jakoby otupělými smysly sotva pozorují, co představují.	většina je otupělá

152	Zrak je nejbystřejší z našich tělesných smyslů, ale moudrost jím nevidíme.	moudrost není zrakem viditelná
153	Kéž by člověk mohl vidět hodnotné věci, aby se do nich mohl nejlíbezněji zamilovat.	
153	Pravá krása VS tělesná prostopášnost. Honba za rozkoší proti přírodě bez úcty jako zvíř: Místo vnímání nejlíbeznější krásy, podlehli mravní zkáze. Ačkoliv se může dívat na to krásné, nepocítí uje přítom pohledu úcty (vděčnost), ale poddává se rozkoši, snaží se pářit jako zvíře a plodit děti, oddává se prostopášnosti a nebojí se ničeho, ani se nestydí honit se za rozkoší proti přírodě.	krása VS prostopášnost
153	Kráska jako rozpomenutí se na božskou krásu ze světa bohů/idejí. Když spatří tu krásu, přijde na něj cosi z těch posvátných úzkostí, které pocítil tenkrát. Při pohledu na krásu se s ním dějí změny, jako by ho obcházela hrůza, potí se a polévá ho nezvyklá horkost.	rozpomenutí se na božskou krásu
154	Působení touhy na duši: Duše pohlíží na mladistvou krásu. Přijímá její částčky, které od ní vycházejí a plynou. Těmto částčkám říkáme <i>meré</i> , a touze, nezřízené vášni, říkáme <i>himeros</i> . Tím se duše zavlažuje, zahřívá, pookřívá z bolesti a raduje se. Touhou je duše neklidná, pocítuje bolest, ze vzpomínky na krásu se však raduje. Duše nevydrží na jednom místě, zajata touhou běží tam, kde doufá, že spatří nositele té krásy.	působení krásy (touhy) na duši
155	Láska, touha a žádost po kráse vede k tomu, že se zamilovaný dvoří tomu, kdo je krásný. Zároveň je touha lékařem, který léčí největší utrpení.	touha je lékařem
155	Láska je určitá forma trápení se.	láska je trápení
156	Zamilování vede k horlivosti, k učení a k pátrání. To, co se zamilovaný naučí, chce vlévat do duše svého miláčka. Snaží se miláčka přesvědčovat, usměrňovat a vést jej k činnosti a charakteru. Cílem lásky je miláčka přivést k dokonalosti, pozdvihnout jej.	zamilovanost jako vlévání do duše
157	Láska je krásné blaženství, povzbuzující k náklonnosti a zdokonalení.	pozitiva lásky
157	Duše člověka rozdělaná na tři části: vozataj a dva koně. Jeden dobrý, poslušný, poddajný - bílý kůň, ovládaný pouze pobídkou a slovem. Druhý zpupný a vychloubavý - černý kůň, neposlušný slova, potřebuje biče a bodce.	vozataj a dva koně
159	Když se octne u miláčka a spatří jeho zářící zjev, rozpomene se jeho paměť na podstatu krásy a znovu ji spatří, jak stojí cudně na vyvýšeném místě.	rozpomenutí se na krásu
159	Schopnost odložit potěšení jednoty milence a miláčka na jindy, na předem domluvenou chvíli.	odložení potěšení
159	Kráska je božský dar, který si člověk uvědomí rozpomenutím se.	krása je dar
160	Krásné stvoření působí zvláštní bázeň. Kdykoliv milenec spatří krásné stvoření, je bez sebe strachy a má jaký si stud, mrazení a strach.	bázeň z krásy
160	Přátelství s přítelem Bohem nadšeným: Milenec je ten, kdo cit opravdu zakouší. Ani přítel, ani příbuzní všichni dohromady mu neprokazují žádné přátelství ve srovnání s přítelem bohem nadšeným.	zakoušení pravého přátelství
161	Touha teče jako proud krásy z onoho zdroje a pak se vrací zpátky ke svému zdroji prostřednictvím očí. Očima vede přirozená cesta do duše. Proud touhy naplní duši milovaného láskou.	touha jako proud krásy
161	V milujícím vidí sama sebe jako v zrcadle, a jako odraz jeho lásky lásku opětuje.	odkazu v zrcadle
161	Miláček se nedomnívá, že je to láska, a také ji tak nenazývá, nýbrž ji považuje za přátelství. Podobně jako milovník, ale slaběji, touží po pohledech, dotecích, polibcích a po společném lůžku.	láska a přátelství
161	Za mnoho útrap se milovník spokojuje i jen s malými požitky.	mnoho útrap
162	Ačkoliv mají touhu a jsou jí naplněni, vítězí v nich lepší složky duše, které vedou ke spořádanému životu a k moudrosti, <u>umějí se ovládat a chovat umírněně</u> . Osvobodili se od toho z čehož pramenila špatnost jejich duše a získali ctnost. Nic většího, než je toto vítězství, nemůže člověku poskytnout ani lidská moudrost ani božská inspirace.	vítězství lepších složek duše <i>VIZ PŘÍLOHA A (kopie str. 162, 163)</i>
163	Přátelství milovníkovo ti dá bohaté a božské dary.	přátelství jako dar
164	Aby nebyl rozdvojen, nýbrž aby s řečmi moudrými šel životem prostě za láskou.	jít prostě za láskou
165	Nejvýznamnější lidé se stydí psát řeči a zanechávat po sobě své spisy, protože se obávají úsudku budoucnosti. Když snad nějakou řeč napíšou, připisují na první místo ty, kdo je za ni pochválí. Takže na začátku spisu politikova je uveden ten, kdo jeho spis (s)chválil.	jména těch, kteří chválí
166	Když řeč na jevišti (na podiu) obstojí, i její pisatel je potěšen (oslaven).	oslavení autora
168	Hloubka potěšení: potěšení, u kterých člověk napřed musí pocítit smutek, aby mohl pocítit rozkoš.	smutek předchází rozkoši

171	Sokratovo přirovnání: chvalořeč na osla, který je povýšen na koně. Stejně neupřímný je řečník, který sám neví, o čem mluví, a o oslím stínu mluví jako o koňském.	chvalořeč osla jako koně
172	Poznání pravdy (podstaty věci) nepřináší nic pro získání schopnosti (a umění) přesvědčovat. To že někdo zná podstatu, neznamená, že bude mít schopnost přesvědčovat.	poznání VS řečnictví
173	Řečnictví je umění jako celek, je to schopnost užívat slova k vedení duše druhých .	umění vést duši druhých
176	Pokud chce někdo někoho oklamat (prostřednictvím řečnictví), ten někdo zná skutečnost, tj. sám se nemýlí, je nutné, aby přesně věděl v čem spočívá podobnost nebo nepodobnost věcí.	podobnost a nepodobnost věcí
177	Rozdíl mezi člověkem, který hledá a zná pravdu a člověkem, který pravdu nezná a honí se jen za míněním.	pravda VS mínění
178	Cítát - zamilovanost a touha: "Jakmile zamilované přejde touha...."	touha
179	Ve věcech, ve kterých si nejsme jisti, jsme snáze přístupní klamu.	klam
181	Co říká milovník svému miláčkově na začátku a na konci vztahu?	začátek a konec vztahu
183	Nápis na hrobě fryžského Mida: "Bronzová panna jsem já, a na hrobě Mídově stojím. Dokud poteče voda a zelenat budou se stromy, dlím zde na této mohyle, slzy ji skrápějí hojně. Příchozím budu vždy hlásat, že je tu pochován ... Midas."	panna na hrobě Mida
184	Blouznění je dvojího druhu: buď pochází z lidských nemocí, anebo vzniká tím, že božstvo pozmění naše obvyklé zásady.	původ blouznění
185	Celkový pohled na věc: rozptýlené věci uvádět na společný základ + definovat každý pojem.	společný základ věcí
186	Láska na levé straně je ta, která nás kárá a vede. Zde se nám láska předkládá jako pramen nejvyššího dobra. Láska na pravé straně je naopak jakousi božskou láskou poblouznění.	dvě strany lásky
186	Já sám mám tyhle věci rád: rád rozebírám a (znovu) skládám dohromady, abych byl schopen mluvit a přemýšlet.	rozebírat a znovu skládat
188	Síla řeči způsobí, že malé věci vypadají jako veliké a důležité věci zase jako bezvýznamné, že nové věci vypadají staře a staré jako novinky.	síla řeči
194	Umění skutečného a přesvědčivého řečníka: nadání, vědění, cvik, bystré zkoumání a pohled shora.	umění řečníka
195	Zaneprázdnění lidské duše a přinášení řádných řečí může duši vstřípit přesvědčení a ctnost.	přesvědčení a ctnost
196	Chceme se sami stát odborníky a také lidmi schopnými přenášet svou odbornost na jiné.	přenášení odbornosti na druhé
197	Cílem odborného výkladu je snažit se člověka přesvědčit + ukázat přirozenou podstatu věci.	odborný výklad
198	Dnešní spisovatelé učebnic [řečnictví] jsou podvodníci. Ačkoliv mají výborné znalosti, dělají s tím tajnosti.	autoři učebnic - podvodníci
199	Síla řeči spočívá v tom, že je to vedení duše.	vedení duše
200	Je třeba všechny výklady obracet ze všech stran a hledat, zda někde není snazší a kratší cesta k cíli.	hledání kratší cesty
201	U soudu se nikdo nestará o pravdu, ale o to, co je přesvědčivé. A pak tu jde o pravděpodobnost. [ve smyslu: podobno pravdě]	u soudu se nehledá pravda
201	Řečník má za všech okolností sledovat pravdě-podobnost a na pravdu se docela vykašlat.	pravda VS pravdě-podobnost
202	Pravdě-podobnost je něco jiného než mínění druhých.	
204	Zavděčovat se má cenu jen lidem, kteří jsou moudřejší než my.	komu se zavděčovat
204	Je krásné trpět pro krásné věci: Když někdo usiluje o krásné věci, je pro něho krásné i trpět, když se mu něco při tom přihodí.	je krásné trpět pro krásu
206	Posouzení uměleckých (a jiných lidských) děl: Někdo je schopen zplodit dílo a někdo jiný je schopen posoudit, jaký podíl škody nebo užítku [tato díla] přinesou těm, kdo jich budou užívat.	posouzení uměleckého díla
206	O písmu a schopnosti psát: Kdo se naučí psát, přestane si cvičit paměť a tím bude zapomínat. Bude spoléhat na písmo a přestane se rozpomínat sám od sebe zevnitř. Písmo poskytne žákům jen zdání moudrosti, ale nikoliv moudrost pravou. Lidé se dovědí o mnohých věcech bez učení a budou si myslet, že mnoho znají, ačkoliv většinou nebudou znát nic. S takovými lidmi bude těžké pořízení, neboť místo moudrosti budou mít jenom nátěr vzdělanosti.	písmo, cvičení paměti; moudrost a nátěr vzdělanosti

208	Zvláštní vlastnost písma ve které se podobá malířství: malířské výtvoř stojí před námi jako živé, ale když se jich na něco zeptáš, tak jenom velice vznešeně mlčí. Stejně i napsané řeči: myslel bys, že k tobě mluví, ale když se zeptáš na něco z toho, co ti řekly, protože se chceš [více] poučit, říkají ti stále jedno a totéž.	písmo jako malířství
208	Zapsání řeči její hodnotu znehodnotí: u mluvené řeči může řečník rozhodnout komu ji sdělí, a třeba ji neřekne těm, kterých se netýká, nebo těm, kteří ji zneváží. Jakmile je však jednou řeč napsána, povaluje se všude stejně, jak u lidí věcí znalých, jako i u těch, jichž se vůbec netýká, a sama osobě neví, ke komu má promlouvat a ke komu ne. Mluví ke všem.	psaná VS mluvená řeč
209	Živá a oduševnělá řeč člověka věci znalého promlouvá k tomu, kdo se jí učí. A tak se ta řeč spolu s věděním zapisuje do jeho duše.	zápis vědění do duše
209	Řeč a zasévání semen: rolník zasévá semena za jasným účelem: aby rostla, uzrála a přinesla úrodu. Řeč má být jako semena, která se zasévají do správné půdy [vhodný posluchač] a za jasným účelem - za účelem růstu a úrody.	řečnictví jako zasévání semena
210	Proč si má člověk vše pečlivě zapisovat: 1) psát si jen pro radost 2) pro sebe, aby stířádal připomínky pro zapomětlivé stáří 3) pro ostatní a zejména pro každého, kdo jej chce následovat a půjde za ním v těže stopě.	pořizování zápisků
210	Přemýšlení a zapisování je překrásná zábava. Zatímco druzí se zabývají jinými zábavami, těšíce se hostinami a podobnými [tělesnými] věcmi, on bude spíše trávit čas pozorování, přemýšlení a zapisování věcí, které se dají předat do duše druhých.	přemýšlení jako zábava
211	Řečnictví [a rozmlouvání] je jako sázení do duše. První krok je nalezení vhodné duše, do které se vyplatí sázet, která bude přijímat řeči obsahující to hodnotné vědění, a sama bude plodná, sama ponese semeno a z níž samotné vypučí nové řeči na jiných místech. Tím [předáváním do další a další půdy] je taková duše schopná udržovat tu řeč nesmrtelnou.	hledání půdy pro předání vědění
212	Co má člověk hledat: pravou podstatu všech jednotlivých věcí, umět definovat každou věc samu o sobě, dělit definovanou věc podle jednotlivých znaků až na nedělitelné prvky, pro každou duši určit povahu, co se pro ni hodí.	hledání pravé podstaty
213	Kdo poučuje [kdo píše] musí mít zdání o tom, co je spravedlivé, a nespravedlivé, co je dobré a co je špatné a co zasluhuje největší pohanu, i kdyby to všechen dav schvaloval.	autor musí znát pravdu
217	Modlitba na konec: neslušelo by se, abychom se před odchodem pomodlili? Milý pane a ostatní bohové tohoto místa, dejte mi, abych se stal krásným ve svém nitru a můj zevnějšek nechť je s mým nitrem v přátelském souladu.	motlitba na konec
217	Faidros: Modli se o to i za mne, neboť <i>věci přátel jsou společné</i> . Sokrates: Pojdme.	věci přátel

Ačkoliv mají loachy (grou ji naplněni) umějí se chovat

162

FAIDROS

odepřít, pokud jde o něho, být milenci po vůli, kdyby ten ho o to požádal. Druhý kůň se však spolu s vozatajem proti tomu se studem a s rozumem vzpírají.

Zvítězí-li lepší složky duše, které vedou ke spřádání životu a k moudrosti, pak takoví lidé tráví vezdejší život v blažené svornosti, neboť se umějí ovládat a chovat umírněně; podrobili si totiž to, z čeho pramenila špatnost jejich duše, a osvobodili, co bylo základem její ctnosti. Po skončení tohoto života nabudou peruti, budou lehci a stanou se vítězi v jednom ze tří zápasů vpravdě olympijských. Nic většího, než je toto vítězství, nemůže člověku poskytnout ani lidská moudrost ani božská inspirace.

Povedou-li však život smyslnější a budou-li se řídit nefilozofickou ctižádostí, pak jistě při pitce nebo při nějaké jiné příležitosti, kdy nebudou ve střehu, zmocní se jejich nestřežených duší nezkrotné koně z jejich spřežení, svedou je dohromady a vyberou si i provedou to, co většina lidí pokládá za největší blaho. Když už to provedli, konají to již i nadále, ale ne příliš často, neboť konají něco, co není rozhodnutím celé duše. I takoví lidé jsou si navzájem přáteli, ale ne v té míře, jako ti první; žijí pro sebe navzájem po dobu trvání lásky i po

Prátelešví milovníkova dává božské dary.

FAIDROS

163

jejím skončení, neboť věří, že si navzájem dali i přijali nejvyšší záruky, které jim není dovoleno zrušit a stát se někdy nepřáteli. Na konci života vycházejí sice jejich duše z těl bez peruti, ale jejich peří má schopnost růst, takže si za své erotické poblouznění odnášejí nemalou odměnu; pro ty, kdo již jednou začali konat své podnebeské putování, není předepsáno, aby přišli ještě na temnou cestu podzemní, nýbrž aby prožívali život plný jasu a blaženství na společné cestě a aby za svou lásku obdrželi stejné perutě, až přijde jejich čas.

Takové bohaté a božské dary ti, hochu, dá přátelství milovníkovo. Naproti tomu důvěrné styky s tím, kdo nemiluje, prosycené pozemskou umírněností a přinášející skrovné dary pozemské, vzbudí v přátelské duši nízkost, kterou dav vychvaluje jako ctnost, a způsobí, že se bude devět tisíc let bez rozumu potácet po zemi i pod zemí.

Zde máš, milý Eróte, jako dar i pokutu od nás co nejkrásnější a nejlepší odvolání, jaké jsme uměli učinit. Kvůli Faidrovi muselo znít odvolání po všech stránkách skoro básnický. Odpusť mi, co jsem říkal dříve, vezmi zavděk těmito slovy, buď mi nakloněn a milostiv a neodnímej mi v hněvu ani mi neochromuj to umění lásky, které jsi mi dal; dej, ať si mne krásní chlupci váží ještě více než dosud.